

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Mirosław Major

Protokolant Stażysta Agnieszka Schedler-Muszyńska

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2017 r. w Poznaniu

odwołania **P. S.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

z dnia 22 czerwca 2016 r., znak: (...)

w sprawie **P. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o emeryturę pomostową

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 czerwca 2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 27 maja 2016 r., odmówił P. S. prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, wynoszącego co najmniej 10 lat. Zakład wyjaśnił, że nie zaliczył okresu pracy od 29 listopada 1979 r. do 15 września 2002 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził faktu wykonywania w tym okresie pracy wymienionej w załączniku nr 1 pkt 22 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Od powyższej decyzji, w trybie i terminie przewidzianym ustawą, odwołanie złożył P. S. wskazując, że w okresie od 29 listopada 1979 r. do 15 września 2002 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach, na dowód czego pracodawca wystawił mu świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując dotychczasową argumentację i dodatkowo podnosząc, że wbrew odwołującemu zakres pojęcia pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i ust. 3 o emeryturach i pomostowych nie jest tożsamy z pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. S. urodził się dnia (...) i z zawodu jest motorzystą.

Na dzień 1 stycznia 2009 r. odwołujący legitymował się ogólnym stażem pracy, wynoszącym co najmniej 25 lat dla mężczyzny, zaś powyższa okoliczność nie była przedmiotem sporu między stronami.

W okresie od 4 września 1979 r. do 31 marca 2003 r. P. S. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) w Ś., kolejno na stanowiskach: młodszy motorzysta okrętowy, motorzysta okrętowy, motorzysta – rybak przetwórstwa. Odwołujący pracował w systemie trzymianowym: 4 godz. pracy – 8 godz. wolnego. Po zakończeniu zmiany w maszynowni odwołujący pomagał także przy przetwórstwie ryb. Praca odwołującego polegała na obsłudze siłowni okrętowej i podległych urządzeń: silnik główny, siłownik, kocioł, windy, wciągarki włoka i kabestany.

Stosunek pracy zostały rozwiązany w drodze wypowiedzenia umowy o pracę przez zakład pracy w związku z likwidacją stanowiska pracy.

Pracodawca wystawił odwołującemu świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach datowane na 31 marca 2003 r., w którym wskazano, że P. S. w okresie od 29 listopada 1979 r. do 15 września 2002 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace na statkach rybackich w rybołówstwie dalekomorskim – wykaz B, dział IV poz. 4 na stanowiskach: młodszy motorzysta okrętowy, motorzysta okrętowy, motorzysta – rybak przetwórstwa wymienione w wykazie B dziale IV poz. 4 pkt 19.

P. S. wiek 55 lat ukończył w dniu 4 kwietnia 2016 r., natomiast wniosek o przyznanie emerytury pomostowej złożył w dniu 27 maja 2016 r.

W dniu 22 czerwca 2016 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach osobowych odwołującego z Przedsiębiorstwa (...) w Ś. oraz dokumentów w aktach ZUS odwołującego nr (...) oraz na podstawie zeznań odwołującego (00:11:38-00:31:25 nagrania z rozprawy z dnia 1 grudnia 2016 r. na płycie CD na k. 29).

Zebrane w sprawie dokumenty oraz dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego Sąd uznał za przydatne dla ustalenia stanu faktycznego, zostały bowiem sporządzone przez uprawnione podmioty w zakresie ich kompetencji. Nie były kwestionowane przez strony, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu.

Sąd podkreśla przy tym, że świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c. także wtedy, gdy wydane zostaje przez urząd administracji państwowej (wyrok SN z 20.02.1991 r., I PR 422/90, LEX nr 14682). Zgodnie natomiast z art. 245 k.p.c. dokument prywatny stanowi jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Zgodnie zaś z art. 473 § 1 k.p.c. w sprawach dotyczących postępowań odrębnych z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron, co usprawiedliwiało przeprowadzenie dowodu z przesłuchania odwołującego, pomimo faktu wydania przez zakład pracy świadectwa pracy.

Zeznania odwołującego zasadniczo zasługiwały na nadanie im przymiotu wiarygodności, bowiem znajdowały potwierdzenie w dokumentach z akt osobowych odwołującego z Przedsiębiorstwa (...) w Ś.. Nadto odwołujący konkretnie i rzeczowo opisał, na czym polegała jego praca na statku rybackim. Należy jednak zwrócić uwagę, że z relacji odwołującego nie wynika, aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy przetwórstwie ryb. Wprawdzie odwołujący zeznał, że po zakończonej zmianie w maszynowni pomagał przy przetwórstwie ryb, jednakże nie wskazał, w jakiej liczbie godzin, a przyjęcie założenia, iż pomiędzy zmianami w maszynowni odwołujący cały czas pracował przy przetwórstwie ryb byłoby nielogiczne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego. Odwołujący pracował w systemie trzymianowym, tj. po 4 godz. pracy miał 8 godz. wolnego, a nie sposób uznać, aby cały czas wolny poświęcał na dodatkową pracę, wszak niewątpliwie potrzebował czasu na odpoczynek. Wobec powyższego nielogicznym było stwierdzenie odwołującego, że był do dyspozycji 24 h/dobę. Nadto godzi się zauważyć, że w aktach osobowych odwołującego nie ma dokumentów świadczących o wykonywaniu przez odwołującego pracy przy przetwórstwie ryb, natomiast znajduje się wiele dokumentów, w szczególności okresowych ocen wystawianych po

każdym odbytym rejsie, w których treści odnoszono się do wykonywanej pracy w charakterze motorzysty. Sąd nie wyklucza, że poza pracą w maszynowni odwołujący wykonywał pracę także przy przetwórstwie ryb, niemniej jednak z całą stanowczością należy stwierdzić, iż nie była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do systemu ubezpieczeń społecznych ustawą z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. 2015 r. poz. 965 ze zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2009 r., a dotyczy ubezpieczonych zatrudnionych w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze, urodzonych po 31 grudnia 1948 r. Emerytury regulowane powołanym aktem normatywnym zastąpiły emerytury w niższym wieku przyznawane na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS pracownikom zatrudnionym w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze. Stosownie do art. 4 wskazanej ustawy, uprawnionym do emerytury pomostowej jest ubezpieczony urodzony po 31 grudnia 1948 r., legitymujący się okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszącym co najmniej piętnaście lat, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący odpowiednio dla kobiet 55 lat, a dla mężczyzn 60 lat, legitymujący się okresem ubezpieczenia wynoszącym odpowiednio dla kobiet 20 lat zaś dla mężczyzn 25 lat, który przed 1 stycznia 1999 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub pracę w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej lub art. 32 i 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), i który po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy oraz rozwiązał stosunek pracy. Z kolei art. 49 ustawy zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku z art. 4 pkt 6, zwalniając je z konieczności świadczenia po 31 grudnia 2008 r. pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, wprowadzając jednak w to miejsce wymóg, aby osoba ubiegająca się o to świadczenie spełniała w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w wyżej określonych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem. Definiując w art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach ustawodawca przyjął, że są to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz tych prac określa załącznik nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Z kolei definiując pojęcie prac o szczególnym charakterze ustawodawca przyjął, że są to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się. Wykaz takich prac określa załącznik nr 2 do ustawy. W orzecnictwie sądów administracyjnych przyjmuje się, że wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem (vide: wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w P. z 29 czerwca 2011 roku, (...) SA/Po 335/11, publ. LEX nr 863891). Pogląd ten podziela również tutejszy Sąd. Powyższe oznacza, że osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która legitymuje się stażem pracy w szczególnych warunkach ustalonym według przepisów ustawy emerytalnej (tj. art. 32 i następne), może nabyć prawo do tej emerytury na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych jedynie wówczas, gdy staż jej pracy można równocześnie kwalifikować jako pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze ujętą w wykazach prac stanowiących załącznik nr 1 lub 2 do wskazanej ustawy. Innymi słowy, brak jest podstaw do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. To ostatnie określenie oznacza okres pracy wskazany w tych przepisach bez wliczania do niego tak określonych warunków zatrudnienia w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2012 r., sygn. II UK 164/11 oraz z 4 września 2012 r., sygn. akt I UK 164/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 marca 2014 r., sygn. akt III AUa 3489/12). W uzupełnieniu powyższego wywodu nadmienić należy, że w ust. 7 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych wskazano, iż za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy (a więc przed 1 stycznia 2009 r.) prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niemniej jednak w art. 4 pkt. 6 oraz w art. 49 pkt. 3 ustawy emeryturach pomostowych ustawodawca zawarł odesłanie wyłącznie do art. 3 ust. 1 i ust. 3 tej ustawy.

Powyższa regulacja ulega pewnej modyfikacji w przypadku pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 20 (prace nurka lub kesoniarza, prace w komorach hiperbarycznych), 22 (prace rybaków morskich) i 32 (prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem) załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, którzy po spełnieniu warunków określonych w art. 4 pkt 1, 4-7 nabywają prawo do emerytury pomostowej, jeżeli: osiągną wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn oraz posiadają okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat.

Istota sporu w rozpoznawanej sprawie sprowadza się zasadniczo do ustalenia, czy pozwany organ rentowy miał podstawy odmówić odwołującemu prawa do emerytury pomostowej. Wnioskodawca domagał się przyznania prawa do emerytury pomostowej z tytułu wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 22 (prace rybaków morskich) załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Poza sporem pozostawało, że wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny 55 lat i udowodnił, co najmniej 25-letni okres zatrudnienia, a stosunek pracy został z nim rozwiązany. Nadto bezspornym było, że po 31 grudnia 2008 r. odwołujący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i ust. 3, w konsekwencji czego konieczne było ustalenie, czy odwołujący spełnia przesłanki przyznania prawa do emerytury pomostowej wymienione w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, w szczególności przesłanki legitymowania się do 1 stycznia 2009 r. dziesięcioletnim stażem pracy w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Zdaniem odwołującego wykonywana przez niego praca na rzecz Przedsiębiorstwa (...) w Ś. na stanowiskach: młodszy motorzysta okrętowy, motorzysta okrętowy, motorzysta-rybak stanowiła właśnie pracę w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Wraz z wejściem w życie ustawy o emeryturach pomostowych zrodził się problem, jak należy rozumieć prace rybaków morskich na potrzeby tego aktu prawnego, tzn. czy chodzi tu o wszystkich rybaków morskich bez względu na rodzaj stanowiska, na którym wykonywali pracę czy też na gruncie tej ustawy istotny jest podział na prace rybaków morskich w służbie pokładowej i prace rybaków morskich w innych służbach (np. mechanicznej, elektrycznej, obsługi chłodni). W tej kwestii doszło do rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego. I tak, w powołanym przez odwołującego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2014 r. (III UK 33/13, OSNP 2015 Nr 4, poz. 54) oraz w wyroku z dnia 11 kwietnia 2014 r. (III UK 124/13, OSNP 2015 Nr 8, poz. 112), wskazano, że skoro ustawa o emeryturach pomostowych prace rybaków morskich, jako prace w warunkach szczególnych uprawniające do świadczeń przewidzianych ustawą, wymienia tylko raz, w punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy, to zasadne wydaje się przyjęcie, że ustawodawca przyznał prawo do emerytury pomostowej, na warunkach określonych w art. 8 ustawy o emeryturach pomostowych pracownikom wykonującym wszystkie prace rybaków morskich bez różnicowania, czy według innych przepisów i wydanych na ich podstawie wykazów resortowych wykonywali prace rybaków morskich na określonych stanowiskach i w określonych podmiotach. Brak w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych jakiegokolwiek ograniczenia możliwości zaliczenia do prac rybaków morskich prac poszczególnych członków załogi kutra rybackiego w zależności od przynależności do załogi pokładowej czy mechanicznej i to w zależności od zatrudniającego podmiotu, przemawia za przyjęciem, że art. 8 tej ustawy obejmuje swą dyspozycją wszystkie osoby

wykonyjące prace rybaków morskich wymienione zarówno w wykazie A, jak i B załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Nie można bowiem, bez wyraźnej podstawy prawnej, tożsamego pojęcia „prace rybaków morskich” traktować odmiennie: w sposób zawężający na potrzeby ustawy o emeryturach pomostowych oraz w sposób szeroki, z uwzględnieniem pracy członków załogi kutra rybackiego w służbie mechanicznej, na potrzeby ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Sąd Najwyższy w tym judykacie uwypuklił, że pojęcie rybaka morskiego obejmuje nie tylko tych członków załogi, którzy zatrudnieni są na stanowisku rybaka czy starszego rybaka, ale również tych zajmujących stanowisko mechanika czy motorzysty. Z kolei przeciwny pogląd głoszący, że podział na prace rybaków morskich w służbie pokładowej i prace rybaków morskich w innych służbach ma nadal istotne znaczenie wyrażono w wyrokach Sądu Najwyższego: z 11 czerwca 2013 r. (II UK 377/12), z 14 maja 2014 r. (II UK 460/13, OSNP 2015 Nr 4, poz. 55), z 13 stycznia 2016 r. (II UK 13/15), z 28 kwietnia 2016 r. (III UK 103/15), a także w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2015 r. (III UZP 7/15). Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela drugi z w/w poglądów.

Podstawową kwestią w niniejszym zagadnieniu prawnym jest konieczność ustalenia zakresu pojęcia prace rybaków morskich, od którego zależy udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy wykonywanie pracy rybaka morskiego, wymienionej w wykazie A dział VIII poz. 9 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stanowi wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, ujętej w punkcie 22 załącznika nr 1 do tej ustawy. Innymi słowy, czy prawo do emerytury pomostowej, o którym mowa w art. 8 tej ustawy, przysługuje całej załodze statku rybackiego, czy tylko załodze (rybakom) w służbie pokładowej. Prace rybaków morskich zostały bowiem zakwalifikowane jako praca w szczególnych warunkach zarówno w wykazie A, jak i wykazie B stanowiących załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., ale przypisanie pracy do danego wykazu różnicuje przesłanki nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym na podstawie przepisów tego rozporządzenia. Wykonywanie prac zawartych w wykazie A uprawnia do nabycia prawa do emerytury ubezpieczonego, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Z kolei wykonywanie pracy wymienionej w dziale IV wykazu B uprawnia do nabycia prawa do emerytury przez ubezpieczonego, który osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 10 lat wykonywał prace wymienione w dziale IV wykazu B. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie dotyczącym emerytur przyznawanych na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazywał, że do wykazu B zostały zaliczone prace rybaków morskich w służbie pokładowej, a do wykazu A prace rybaków morskich w służbie mechanicznej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2011 r., II UK 356/10).

W rozważaniach dotyczących zakresu pojęcia prace rybaków morskich, wymienionej w punkcie 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych nie można pominąć tego, że uchwalenie ustawy stanowiło element reformy systemu ubezpieczeń społecznych, której celem było zawężenie grona uprawnionych do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przyznawanych na podstawie art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, do sytuacji uzasadnionych rzeczywistą koniecznością przejścia ubezpieczonego na emeryturę (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62; z dnia 4 września 2012 r., I UK 164/12, z dnia 13 czerwca 2013 r., I UK 13/13, z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13). Ustawodawca wyszedł z założenia, że emerytura pomostowa będzie przysługiwała osobom pracującym w najtrudniejszych warunkach, które nie mogą być usunięte przez pracodawcę żadnymi środkami profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej. Wobec powyższego do uprawnionych do emerytury pomostowej zaliczają się osoby wykonujące konkretne prace, a nie całe grupy branżowe, ponieważ ustawa o emeryturach pomostowych określiła inne kryteria przy konstruowaniu wykazu prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, niż te, którymi kierował się ustawodawca w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r.

Ustawa o emeryturach pomostowych nie zawiera odrębnej definicji prac rybaków morskich, jednakże takiej definicji nie zawierało również rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r. ustanawiające warunki nabywania przez ubezpieczonych emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z tego względu odwoływano się

do zarządzenia nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach resortu gospodarki morskiej, w tym do jego załącznika nr 1 zawierającego szczegółowe wykazy prac w szczególnych warunkach. Załącznik ten w wykazie A dział VIII poz. 9, pkt 1 stanowi, że prace rybaków morskich, to prace wykonywane na wszystkich stanowiskach zajmowanych przez członków załogi statku, niezależnie od zatrudniającego ich podmiotu. Natomiast za prace rybaków morskich, o których mowa w wykazie B załącznika do tego zarządzenia uznane zostały prace wykonywane nie tylko w określonych podmiotach, ale - co istotniejsze - wyłącznie na stanowiskach wymienionych w dziale IV, poz. 4 pkt 1-19, a to: kapitana, zastępcy kapitana do spraw zwiadu połowowego, starszego oficera, I oficera, II oficera, III oficera, IV oficera, I szypra, II szypra - zastępcy kierownika jednostki, bosmana, starszego rybaka, rybaka, młodszego rybaka, mistrza przetwórstwa rybnego, starszego rybaka przetwórstwa, młodszego rybaka przetwórstwa, starszego rybaka mączkarza oraz na pozostałych etatowych stanowiskach pracy na statku do wykonywania rybołówstwa morskiego, wymienionych w Układzie Zbiorowym Pracy dla rybaków morskich z dnia 17 stycznia 1975 r.

Sąd Najwyższy w wyrokach: z dnia 26 maja 2011 r., II UK 356/10, z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 377/12 i z dnia 14 maja 2014 r., II UK 460/13 (OSNP 2015 nr 4, poz. 55) przyjął, że posłużenie się resortowym wykazem stanowisk jest uzasadnione, gdy dany rodzaj prac został wymieniony w obu wykazach załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jedynie ogólnie, bez wskazania jakiegokolwiek kryterium zakwalifikowania go do jednego z wykazów. Stąd do wykazu B zostały zaliczone prace rybaków morskich w służbie pokładowej, a do wykazu A prace rybaków morskich w służbie mechanicznej, zgodnie z podziałem wynikającym z § 58, § 62 ust. 1 i § 64 ust. 3 rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 30 października 1971 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich, § 54, 58 i 61 ust. 3 rozporządzenia Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 17 sierpnia 1983 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych członków załóg polskich statków morskich, § 26, 27, 30 i 31 rozporządzenia z dnia 23 maja 1992 r. Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie kwalifikacji zawodowych i składu załóg polskich statków morskich, § 38 i § 49 rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 24 sierpnia 2000 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji zawodowych, pełnienia wacht oraz składu załóg statków morskich o polskiej przynależności oraz § 42 i 54 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 lutego 2005 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji zawodowych marynarzy (Dz.U. Nr 47, poz. 445 ze zm.). Obecnie podział ten nadal utrzymany został w przepisach rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 7 sierpnia 2013 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji członków załóg statków morskich (Dz.U. z 2013 r. poz. 937). W Dziale IV tego rozporządzenia określone zostały niezbędne kwalifikacje umożliwiające uzyskanie świadectwa rybaka rybołówstwa morskiego, które nawiązują do stanowisk zajmowanych przez rybaków morskich w służbie pokładowej (§ 56-64), podobnie, jak regulujące te kwestie wymienione powyżej rozporządzenia, w tym obowiązujące w dacie wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 lutego 2005 r. w sprawie wyszkolenia i kwalifikacji zawodowych marynarzy.

Tym samym, na podstawie wyżej wymienionych przepisów, prawodawca konsekwentnie rozróżnia prace członków załogi statku rybackiego na prace w służbie pokładowej oraz prace w służbie mechanicznej, a kwalifikacje zawodowe do wykonywania pracy rybaka morskiego powiązane są wyłącznie ze stanowiskami w służbie pokładowej. Tylko służba pokładowa stosownie do treści § 8 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. umożliwia ubezpieczonym nabycie prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach po wykazaniu 10 lat pracy na stanowiskach wymienionych w zarządzeniu nr 24 Ministra - Kierownika Urzędu Gospodarki Morskiej z dnia 15 sierpnia 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach resortu gospodarki morskiej oraz osiągnięciu wymaganego wieku 50 lat dla kobiet i 55 lat dla mężczyzn. Identyczne przesłanki nabycia prawa do emerytury określone są w art. 8 ustawy pomostowej, zgodnie z którym emerytura pomostowa przysługuje pracownikowi, który spełnił warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7 oraz osiągnął wiek wynoszący co najmniej 50 lat dla kobiet i co najmniej 55 lat dla mężczyzn oraz ma okres pracy w szczególnych warunkach wymienionej w pkt 20, 22 (prace rybaków morskich) i 32 załącznika nr 1 do ustawy, wynoszący co najmniej 10 lat. Analiza powyższych przepisów wskazuje, że warunki wymagane do nabycia prawa do emerytury pomostowej przez ubezpieczonych wykonujących prace rybaków morskich są tożsame z warunkami nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wymienionymi w § 8 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. A zatem mając na uwadze wykładnię celowościową i historyczną za

prace rybaków morskich ujętą w pkt 22 załącznika nr 1 ustawy o emeryturach pomostowych należy przyjmować prace rybaków morskich w służbie pokładowej, a nie prace wykonywane na wszystkich stanowiskach zajmowanych przez pracowników wpisanych na listę członków załogi statku rybackiego. Gdyby przyjąć, że zakresem pojęcia prace rybaków morskich, ujętej w pkt 22 załącznika nr 1 do emerytury pomostowej, objęci są rybacy morscy zarówno w służbie pokładowej, jak i mechanicznej, to oznaczałoby to, iż ustawodawca - sprzecznie z celem reformy systemu ubezpieczeń społecznych - rozszerzyłby uprawnienia umożliwiające nabycie prawa do emerytury w porównaniu z dotychczasowymi, które określone są na podstawie przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. Różnicując warunki nabywania prawa do emerytury na podstawie przepisów rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w zależności od wykonywania przez ubezpieczonych prac wymienionych w wykazie A oraz wykazie B, prawodawca kierował się przede wszystkim stopniem uciążliwości i szkodliwości prac w szczególnych warunkach. Objęcie pojęciem rybaka morskiego również rybaków, którzy nie pracują w służbie pokładowej, powodowałoby zatem, że wykonywane przez całą załogę statku rybackiego prace charakteryzowałyby się tym samym stopniem uciążliwości i szkodliwości, a takiego wniosku, mając na uwadze rodzaje prac wykonywanych na statku rybackim, wyprowadzić się nie da (vide powołana powyżej uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2015 r.).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że wykonywana przez odwołującego praca na stanowiskach: młodszego motorzysty okrętowego, motorzysty okrętowego, motorzysty-rybaka, nie stanowiła pracy w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Przeciwne wniosku nie można było wysnuć także na podstawie świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 31 marca 2003 r. Wprawdzie pracodawca wskazał w treści tego świadectwa, że ubezpieczony wykonywał prace wymienione w wykazie B dziale IV pozycji 4 stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., co w świetle powyższych rozważań mogłoby zostać odczytane jako potwierdzenie wykonywania prac wymienionych w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, niemniej jednak trzeba wyraźnie podkreślić, że powyższe świadectwo nie ma charakteru dokumentu urzędowego w rozumieniu art. 244 k.p.c., a jedynie stanowiło dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., a więc nie wiązało się z nim domniemanie prawdziwości stwierdzonych w nim okoliczności. Dodatkowo warto podnieść, że przypisanie wskazanych w świadectwie stanowisk pracy do wykazu B było błędne, co wynika jednoznacznie z powyższych rozważań.

Nadto należy zwrócić uwagę, że stosownie do treści art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych płatnik składek jest zobowiązany do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009 r. Zatem powinien to być dokument odnoszący się do ustawy o emeryturach pomostowych.

Poza tym, z zeznań odwołującego również nie wynikało, aby stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace rybaków morskich. Nie można wykluczyć, że odwołujący wykonywał dodatkowo pracę przy przetwórstwie ryb, jednakże z całą pewnością nie była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (ze względów omówionych już powyżej). Zatem odwołujący nie przedstawił dowodów potwierdzających fakt wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, a należy wyjaśnić, że zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z dnia 15 grudnia 1997 r. (II UK 417/97, OSNP 1998/21/638), nie korzysta z uprawnienia do emerytury przy niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a twierdzenie dotyczące istotnej dla sprawy okoliczności (art. 227 k.p.c.) powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (wyrok SN z dnia 22.11.2001 r., I PKN 660/00, „Wokanda” 2002, Nr 7-8, s. 44). Zatem na wnioskodawcy, jako stronie wywodzącej z tej okoliczności pozytywne dla siebie skutki prawne, spoczywał obowiązek wykazania szczególnego charakteru wykonywanej przez niego pracy.

W tym stanie rzeczy odwołujący nie spełnił wszystkich przesłanek wymaganych do przyznania emerytury pomostowej wymienionych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem nie wykazał, aby na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymował się dziesięcioletnim okresem pracy w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 22 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd – na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego – oddalił odwołanie, jako bezzasadne.

/-/ M. M.